

Prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD., Nitra, 21. 12. 2020

Oponentský posudok habilitačnej práce

ThDr. Tibora Reimera, PhD

Náboženská výchova ako rozvoj náboženských kompetencií

O niektorých hodnotných knihách a ich autoroch sa zvykne povedať, že sme svedkami vydareného autorského počinu. Podobne možno hovoriť aj o predloženej habilitačnej práci Tibora Reimera. Je dielom odborníka, ktorý sa danej problematike venuje už niekoľko rokov. Expresívne by sme mohli povedať, že je to jeho srdcovka. Čitateľ veľmi skoro spozná, že autor nenapísal prácu preto, lebo si to vyžaduje habilitačné konanie. Práve naopak. Jeho zanietenosť pre katechetiku a katechézu je zhmotnená v tejto práci. Je to završenie jednej etapy jeho vedeckej, pedagogickej a pastoračnej práce.

Spomínam si, keď som bol na začiatku 90. rokov minulého storočia správcom farnosti na Kysuciach, zavolať mi vtedajší generálny vikár Nitrianskej diecézy Mons. František Rábek. Požiadal ma, či by som sa občas nestretol so záujemcami o vyučovanie náboženstva a absolvoval s nimi zopár stretnutí. Myslím, že som absolvoval dve takéto stretnutia. Potom to už bolo zbytočné, lebo postupne sa príprave katechétovej začalo venovať akademické prostredie. Paralelne sa zvyšovala náročnosť v mnohých aspektoch, aby boli učitelia náboženstva čo najlepšie pripravení na svoju prácu. Popri tom prebiehal náročný legislatívny a kurikulárny proces.

Predložená habilitačná práca predstavuje v odbornej a zároveň zrozumiteľnej podobe takmer 30-ročný príbeh tohto úsilia. Keďže jej autor sa zúčastňoval na mnohých týchto procesoch a postupne sa stával rešpektovanou osobnosťou, je kompetentný spracovať ich systematicky do knižnej podoby. To pokladám za cenný prínos práce. Čitateľ sa zoznámi v základných informáciách a s odborným komentárom s celým týmto procesom. To však nebolo hlavným cieľom práce. Ním bolo prezentovať náboženskú výchovu ako rozvoj náboženských kompetencií. Autor vysvetľuje, že náboženskú kompetenciu chápeme ako komplexnú naučiteľnú schopnosť zodpovedne zaobchádzať s vlastnou religiozitou v jej rôznych dimenziách a životných zmenách (s. 13). A uvádza päť základných náboženských kompetencií: náboženské poznanie, schopnosť teologicky klásť otázky a argumentovať,

schopnosť duchovného vnímania a vyjadrovania, schopnosť etického zdôvodnenia a schopnosť aplikovať náboženstvo a vieru do života (s. 137).

Každý, kto sa pohybuje v akademickom a školskom prostredí, vie, že termín „kompetencie“ sa stal kultovým na objasnenie zmyslu vzdelávania. Stál sa ním preto, lebo v globálnej a multiinformačnej dobe už nie je možné, aby niekto bol polyhistor, ktorý pozná a vysvetľuje všetky javy. Jedinec, ktorý chce rozvíjať svoju osobnosť, musí sa rozhodnúť, v akej oblasti chce prispievať k spoločnému dobru. Rozhodnutie potom pokračuje nadobúdaním kompetencií, ktoré prinesú benefit jemu a prostrediu. Veľmi oceňujem, že Tibor Reimer mal odvahu použiť termín „kompetencie“ ako zásadný pri náboženskej výchove a formácii. Cirkev vždy v dejinách hľadala nové formy na vyjadrenie a pochopenie svojho poslania. To jej umožňovalo byť stále aktívnou a zrozumiteľnou v ľudskom spoločenstve. Obsah svojho poslania nemenila, len ho vhodnejšie rozložila. A po Druhom vatikánskom koncile prichádzala s inšpiráciami, aby sa nedbalo len na matériu, ktorá sa ohlasuje, ale aby sa na zreteľ brali aj jej príjemcovia. V tomto duchu vnímam aj predloženú habilitačnú prácu. Jej poznatky majú pomôcť, aby sa náboženská výchova nestala „čiernou ovcou“ vzdelávacieho procesu. A sekundárne pomôcť dobe, ktorá je poznačená náboženským analfabetizmom (s. 131).

Tibor Reimer ukazuje v práci, že je verný Cirkvi, a zároveň, ako to veľmi odporúča aj pápež František, vernosť kombinuje s kreativitou. Neponúka koncept, ktorý by spochybňoval minulé skúsenosti, či už univerzálnej alebo lokálnej Cirkvi. Vyhľadal som si myšlienku stredovekého teológa Jána zo Salisbury, ktorý hovoril, že sme ako trpaslíci, ktorí sedia na pleciah obrov, takže môžeme vidieť viac vecí a ďalej ako oni... V práci je zrejmé, že autor tak isto vidí do diaľky v celom katechetickom procese. Ak by som mal dať práci ešte podnadpis, tak by asi znel: Posledná možnosť zachrániť náboženstvo na školách. O tom je v práci niekoľko alúzií.

Práca je konštruovaná na základe odborných poznatkov a zároveň konkrétnych skúseností. Poznatky prezentujú slovenskí odborníci v pedagogickej vede (Zelina, Fulková a iní). Konkrétne skúsenosti sú ukázané prostredníctvom prieskumu 242 respondentov. Tibor Reimer však neostal v uzavretý len v slovenských reáliách, ale prezentoval informácie zo sveta, predovšetkým z Nemecka. Nemecko je pre Slovensko vhodný príklad v tom, že náboženská výchova tam prešla transformáciou a zároveň má ešte celkom dobrú pozíciu v edukačnom systéme.

Publikovanie práce vyvolá zaujímavé reakcie a diskusie. Predpokladám, že mnoho učiteľov náboženstva povie, že konečne... Kto sa orientuje v danej problematike, komu záleží na kvalite náboženskej výchovy, sa teší z tejto práce. Budú však aj kritici, ktorí majú obavy z implementácie moderných poznatkov. Možno by toto bola vhodná téma na diskusiu počas obhajoby práce.

Habilitačná práca ThDr. Tibora Reimera, PhD. spĺňa všetky sledované ciele, ktoré si stanovila, a aj § 1 ods. 3 vyhlášky č. 246/2019 Z.z. Navrhujem, aby po obhajobe práce a splnení ostatných kritérií mu bol udelený titul „docent“ v odbore katolícka teológia.

V Nitre dňa 30. 12. 2020

Prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.
oponent